



## Toimus Kodutütarde vanematekogu ja Noorte Kotkaste pealikute keskkogu



Kodutütarde Vanematekogu 2010  
Noorte Kotkaste pealikute keskkogu 2010

8. ja 9. jaanuaril 2011, toimus Viljandis „Männimäe“ külalistemajas Kodutütarde vanematekogu ja Noorte Kotkaste pealikute keskkogu. Kohal olid esindajad kõigist Kodutütarde ringkondadest ja Noorte Kotkaste malevatest v.a. Sakala, kust puudus esindaja nii objektiivsetel kui ka hetsusväärselt ka looduslikel põhjustel. Põhjaliku sündmuse koguneti vormiriietes ja seda ei jäetud kasutamata ka ühispiltide tegemiseks, nii kumbagi organisatsiooni esindajatest eraldi kui ka koos.

Koosolekust võtsid osa Kodutütarde peavanem pr Angelika Naris ja Noorte Kotkaste peavanem hr Silver Tamm. Kõigile esimesel päeval esinesid Kodutütarde ringkonnavanemad ettekandega oma ringkonna tegevusest 2010. a. Ettekanded olid

kõik positiivsed, puudustest ja vigadest seekord ei räägitud. Kodutütarde peavanem esines kokkuvõtva kõnega, mille aluseks oli ringkondades töötavate instruktorite aruanded möödunud aasta ülesannete täitmise kohta. Õhtul lõögastuti sõbralikus seltskonnas ja löödi tantsugi. Meeleolu oli kõigil hea. Teisel päeval jätkati tööd 2011. a ettevõtmiste aruteluga. Tavapärase küsimuste kõrval on 2011. a ka üht-teist uut. Nimelt käesoleval aastal esmakordselt korraldatakse preemiareis tublimatele ja aktiivsemalt tegevsenaud kodutütardele ja noorkotkastele, kusjuures igast ringkonnast ja malevast saab sellele reisile vaid üks – parimatest parim noor. Vaadati ka kaugemale ette. 2012. aastal täitub Kodutütarde organisatsioonil 80. tegevusaasta, ikka, nagu kogu Kaitseliidul ja riigilgi 50ne aastast letargiist und kaasa arvestades. Sünniaasta jääb Kodutütardele

ikka aastasse 1932. Selle sündmuse tähistamiseks on kavas välja anda ilus ja mahukas fotoalbum korralike selgitavate pildiallkirjadega. Et ettevõtmine õnnestuks, tuleb tõsiselt tööd materjali kogumiseks ja selekteerimiseks hakata tegema kohe. Tutvuti põgusalt ka uue Kaitseliidu seaduse eelnõuga, mille kohaselt tulevikus praegused KL eriorganisatsioonid muutuvad lihtsalt KL struktuuriüksusteks nagu hetkel on KL kool. Päeva meeldivaim ja pidulik osa oli loomulikult autastamine, kus jagati välja üle 20 Kodutütarde tunnustusristi, neist osad hõbesõlega. Kahjuks Kuld sõlega tunnustusristi väärilist kandidaati seekord ei olnud esitatud. Üks hõbesõlega tunnustusristi anti ka Sakala ringkonda ja selle pälvil Kodutütarde Paistu rühma vanemaks olnud Taimi Luik, aga kahjuks raske haigus viis selle tubli naise enneaegselt meie hulgast ja tunnustuse sai ta postuumselt.

Noorte Kotkaste pealikute keskkogul tõdeti, et organisatsioon kasvas möödunud aastal pea 140 liikme võrra. Kasv võinuks olla suuremgi, aga endiselt kimbutab rühmajuhtide vähesus. Märkimist väärib ka asjaolu, et noorkotkaste aktiivsus on tõusuteel, ettevõtmistest võetakse elavamalt ja suuremal arvul osa. Kokku toimus möödunud aastal noorkotkastele kogu Eestis üle 600 erineva ettevõtmise. Tähelepanu ka seda, et enam tähelepanu tuleb osutada noorte baasväljaõppele – järgukatsete sooritamiseks ettevalmistamisele. Erialakatsed on küll ehk huvitavamad ja isegi pisut kergem sooritada, kuid järgukatsed on siiski olulisemad.

Kriitilisemalt suhtuti noorkotkaste tegevuse kajastamisele meedias, mis alati pole piisav ja õigeaegne. Parem meediakajastus loob aga paremaid suhteid poiste ja nende juhtide ning rühmajuhtide endi vahel, samuti annab teavet KL ma-



leva juhtkonnale. Malevate kodulehed on siin viimasel ajal suureks abiks olnud. Toodi välja ka puudusi, mis veel häirivad noorkotkaste tegevust ja üldsusele silma paistmist. Nendeks on vajalike õppematerjalide vähesus ning ka vormiriietuse vähesus. Õppematerjalide ettevalmistamine – tegemine on takerdunud järgunõuete uuenduskuuri taha, aga siiski võiks siin olla malevates rohkem julget pealehakkamist ja eneseteostust. Vormiriietust on

siiani jagunud ainult aktiivsematele noorkotkastele. 2011. aastaks tegevusi kavandades, pöörati rohkem tähelepanu noortejuhtide ettevalmistamisele, nende väljaõppele ja ka tunnustamisele. On ju saabunud aasta ka Euroopa vabatahtliku aastaks. Kokkuvõtlikult olid mõlemad ettevõtmised positiivsed, asjalikud ja edasiiviivad. Tuult tiibadesse noored ja teie juhid!

OMA MAA

Viljandi, jaanuar 2011

**Oma Maa toimetamise põhimõtted**

1. Seda ajalehte teevad peamiselt kaitseliitlased. Kes on kaitseliitlane? Nad on vabatahtlikult pühendanud ennast oma kodu, pere ja kõigi lähedaste, küla, valla, linna ja riigi kaitsmisele. Seda pühendumust kantakse pea täielikult nende endi õlgadel. Kaitseliitlane ei taha ja ei saa tasu oma tegemiste eest Kaitseliidus. Ka selle ajalehte tegemine on töö, mida tehakse tasuta – pühendumusest. Lehe veergudel peaksid omi mõtteid avaldama nii malevaerialiikud kui staabiülemad ja instruktorid. Teavituspäälitule peaks olema olse vajadus midagi südameilt ära öelda ja ka teada saada, kuidas kolleegid teistes malevates oma tegevust korraldavad ja mida eesmärgiks seavad ning mida korda saavad? Maleva, malevkonna, üksikkompanii juhataste liikmed, revisjonikomisjonide esimehed ja liikmed, kõigil peaks aeg-ajalt olema midagi südameilt ära öelda. Teretulnud on iga kaitseliitlase arvamus, mõte, kriitiline märkus või asjalik nõuanne. Ei öelda ära ka siirast abist nendelt, kes pole kaitseliitlased. Kirjutage, avaldage oma mõtteid, aidake, kus näete vigu või puudusi, aga ärge küsige selle eest raha. Teie tasuks on vaid lugupidamine Teie vastu.

2. Seda ajalehte tehakse eestkäit kaitseliitlaste tarvis. Muidugi pole Oma Maa lugemine keelatud kõigile teistele huvilistele. Ka „maa sool“ peaks leidma siit midagi kõrva taha panna, sest kuidas saab õpetajalt, kes oma pedagoogihariduse on saanud nõukogudeaegses kõrgkoolis, nõuda, et ta räägiks lastele veenvalt oma riigi tegelikust ajalooist ja saatuseaastastest, kui ta ise ei tea sellest tõe? Lugemist peaks olema isegi neile, kes Kaitseliitu just kõige sõbralikumalt, et mitte öelda vaenulikult, ei suhtu. Lugege! Enk hakkab mõistust pimedast vihast ja nn „maailmarevolutsiooni“ (loe: maailmavalitsuse) hullumeelsest ideest kantud vaenuliku propaganda mõjuspärasele selgitamale.

3. Kõige olulisem ongi küsimus – „milleks?“ Alustan vast sellest, et teadmatust on sageli kurja juur. Oma riigikaitse õpetaja kogemusest tean, et nii laste, kolleegide-õpetajate kui lapsevanemate teadmised Eesti riigikaitsest üldse ja Kaitseliidust eriti on enamikel väga kesised, isegi armetud, sageli ka väärad ja seda just nõukogude ajalookäsitluse mõjul. Ja kust need teadmised saavadki olla või tulla, kui pea pool sajandit ehk umbes kaks inimpölvte polnud neid teemasid praktiliselt meie elus olemas. Veel enam, nendest rääkimine tõi kaasa väga suure tõenäosusega repressioonid nn „nõukogude võimu“ poolt. Hirm selle ees kestab veel tänapäevalgi. Paljud peavad „targemaks“ pigem suu kinni hoida ka siis kui midagi karta pole. Nagu meie esivanematel oli palju aastakümneid hinges hirm peku eest mõistatilis, nii on säilinud valjudel meist hirm KGB, Siberisse küüditamise ja nõukogude vägivalda ees. Sellest hirmust tuleb lahti saada ja meie ajalehe üks eesmärk on ka selles abiks olla. Kuid on ju veel palju-palju teemasid, küsimusi, probleeme, mis kaitseliitlaste ja Kaitseliidu erigranisatsioonide liikmeid huvitab. Tänapäevaseid, meie endi elust ja tegemistest. Kogemuste ja teadmiste vahetamine, teistes keeltes, eriti naabrite keeltes, kasutatavate sõjaliste või ka igapäevaste terminite teadvustamine, ka nalja ja huumori avaldamine. Aitab ju nali ja naer sageli üle saada ka muredest ja raskustest, aitab luua sõbralikumaid suhteid, sest Kaitseliit on ja peaks olema eelkõige sõpruskond, kus toimib üksteise mõistmine ja usaldus oma kaastelge vastu. Öeldakse, et sõbraks saamiseks tuleb vähemalt puud soola koos ära süüa. Selle soolaportsu sõõmsel tahab Oma Maa abiliseks olla. Millest pajatada, mida arutada, mille üle vaielda – seda materjali peaks jätkuma koguni mitme ajalehe tarvis, aga eks iga asi peab jääma teatud piiridesse ja seepärast on oluline leida need kõige rohkem meeli ja mõtteid kõitvad teemad ning just nendest kirjutada. Kaitseliitlaste abiga!

4. Ajalehe keskkaks kangelasaks peab olema kaitseliitlane koos naiskodukaitsjatega, kodutitardega ja noorkotkastega. Ega peakiduki saa olla unustatud ja kaitsväelased-instruktorid, ka Kaitseliidu toetajaliikmed kindlasti siis, kui nad selleks asjakohase põhjuse annavad. Eelmainitud luugepetav õpetajaskond, kohalike omavalitsuste juhud ja avaliku elu tegelased, õpilased, eriti gümnaasiumides, ettevõtjad ja ärimehed, igaüks neist peaks leidma endale lugemist, mis täiendab või avardab nende arusaamu riigikaitsest üldse ja Kaitseliidust, kui „kogu maad kaitsvat turvavaibast“, eriti. Lugejat huvitab kindlasti ka see kus, milleks ja millega tegelevad meie kaitseliitlased. Püüame nende soovde võimaluste piires rahuldada jäänides siiski oma raamidesse ja rakendades siin kõige lähemale teabeallikaid, neid Lõuna-Eesti malevate kaitseliitlaste, kes kaitsvad eesti sõduri au nii kodus kui mujal, kuhu Riigikogu ja valitsus on neid saatnud.

5. Et ajalehte loetaks, on eelduseks, et selles avaldatav oleks lugejale huvitav. Kunagi ilmus meil Viljandimaal aastakümneid ajaleht „Tee Kommunisile“, mille rahvas kiiresti ümber ristas kutsudes seda omavahel „Tee Imedemaale“. Seda lehte hakati tavaliselt lugema nagu heebrea keelt tagant ettepoole ehk siis neljandast lehiküljest esimese poole, kui sinna üldse jõuti, sest tavaliselt oli seal kirjutatud juba ette teada. Ja neljandalgi lehiküljel oli põhiine lugemismaterjal „Kümne päeva piim“ ja „kolme päeva surmud“ mõned teated ehk ka veel. See ei olnud eriti loetav leht, aga paremat ka ei olnud. Järelikult tuleb toimetajatel olla kaitseliitlaste eluga ja nende soovide ning tahtmistega rohkem kursis, neid endid kaasata lehe tegemisse ja leida neid teemasid, mis on vajalikud ja aktuaalsed. Ainult juv tekst ei paku samuti piisavat teavet. Fotod, skeemid, joonised jms aitavad lehte ilmetada ja mitmekesistada. Olen veendunud, et kaitseliitlaste hulgas on ka hea käega mehhi ja naisi, kes asjalikke karikatuure ja joonistusi oskavad teha. Samuti on talente kindlasti ka kodutitardega ja noorkotkaste seas. Miks ei võiks esimeseks hüppelauaks nende arengus olla oma ajaleht – Oma Maa?

Et teha head ja loetavat ajalehte selleks on vaja häid tegijaid ja lootuses, et neid leidub ja tegijad ei taha oma „küünalt vaka all hoida“ julgen võtta endale ülesandeks Prit Silla tööd jätkata. Kaitseliit ole olemuselt oli juba ammu enne NATOT tegelikult NATO, kus toima musketäride põhimõte – „üks kõigi ja kõik ühe eest!“ Kui kellelgi on midagi paremat välja pakkuja, olgu lahke! Üheskoos oleme paremad, tugevamad ja julgemad. Head lugemist!

Rein Kikas, toimetaja

**Jaan TÕNISSON**

13. detsembril 1940 vahistas NKVD Eesti riigi ühe rajaja Jaan Tõnissoni tema Tartu kodus. Ettevalmistused selleks olid alanud juba oktoobris. 11. detsembril kinnitas tollane siseasjade rahvakomissar Boris Kumm vahistamise määruse. Läbiotsimisel võeti kaasa 24 teenetemärki, kirjutusmasin, Tartu linna aodanikke aadress ja radioaparaat. Üleskirjutatud vara aktis on nimetatud 151 esnet.

Mitmekordne riigivanem ja valitsuse liige viidi Tartu vanglasse nr 3, kus juba samal päeval algas ülekuulamine. 1941. a. jaanuaris toodi Jaan Tõnisson Tallinna Patare'i vanglasse, kus ülekuulamiseks veebruaris jätkusid. Eriti palju oli neid aprillis. Viimane ülekuulamisprotokoll pärineb 15. maist. Nädal pärast Saksamaa poolt alustatud sõda N. Liiduga,

29. juunil 1941, allkirjastati süüdistuskokkuvõte. Viimane elumärk Jaan Tõnissonist pärineb 2. juulist, mil ta on andnud allkirja süüdistusega tutvumise kohta. Samal päeval toimus Balti Sõjaväeringkonna Tribunali istung. Jaan Tõnisson loobus viimasest sõnast. Jäljed Eesti rahvusliku suurmehe edasise saatuse kohta on kadunud. Tõenäoliselt lasti

ta maha juba järgmisel päeval, 3. juulil 1941. Jaan Tõnissoni vahistamise 70. aastapäeval, 13. detsembril kell 18 anti talle au küünalde süütamisega ja lühikeste kõnedega tema kunagiselt koduüel Tartus, Anna Haava tn 7. Seda korraldasid MTÜ Konsantari Pätsi Muuseum ja Kindral Johan Laidoneri Selts.

**Helesinised mäed**

Sinised mäed... Sinimäed... Kauge lapsepölvne helesinine unistus kauge Eestist...

Minu, sinu, meie kõigi unistus vabast Eestist, mis oli alati koos meiega. Kord sügavamat sügavalt hingesomis nii, et väliselt näis, et keegi ei mäletagi; kord Koitulu sõnadega Laulukaare all lahvatamas tuhandedest südamest helesinise taeva poole.

Sinimäed... Mu kõrv tabas suurte inimete jutukatke: „Iga on ära... Iga on Sinimägedes“. Mu mõtted rändasid siit edasi ja jõudsid koduse Kuningamäega sarnevoolde mäele, kuid mis seestpoolt oleks nagu helesiniselt helendanud ja hoidsis sinnaläänud mehhi lahkumist.

Sinimäed... Mina ei tohi teid mitte kunagi näha! 1949. aastast on mulle lubatud vaid unenõus jalgutada koos meie Siberi lehma Ziinaga mööda Viru tänavat. Sinimäed... Täna, 2010. aasta 31. juulil, olen ma vanuigi siin. Minu kõrval on veel väarikamas vanuses vanahärrad ning palju noori. Kohal on üllatavalt palju inimesi. Koos meiega oleks nagu siin ka kõik need tuhanded lahingus langenud, tuhanded vanglates



Foto: „Postimees“

tapatud, tuhanded sunnitiõl nikahjustuse tõttu hukkunud või sündimata jäänud, tuhanded põgenemisel märke haa leidnud... Hinges on 19 aastat vabadust: „Mu Isamaa, mu õnn ja rõõm“... ja süda laulab. Sini-must-valged trikoloorid ja muud lipud lehvivad. Pilved vahelt paistab taevasina... Trivimi Velliste sõnad toovad silme ette 1944. aasta karmi aja:

„Kallid sõjamehed!

Teie mäletate veel tänagi riigipea kohusetäitja professor

Jüri Uluotsa raadiokõnet kogu Eesti rahvale, milles ta kutsus teid relville. Oli 7. veebruar 1944 ja Punaarmee oli taas Narva väervas. Nüüd oli selge, et 1939. aasta sõjast igisest edasilükatud otsustav tunnd on käte jõudmas. Saatuslikku heitlust polnud enam kasuigile edasi lõkata. Mälestus ühest õuduse aastast oli kõigil elavalt silme ees. Uluotsa sõnum oli: kas nüüd või mitte kunagi! Ja vammuse värvusel ning lõikel oli küll kõige vahem tähtsus. Teile piisas sel hetkel sinimustvalgetest õlakutest.

Niisiks tuli võtta vastu relvad vaenaselst number kaks, selleks et peatada vaenlane number üks. Uluotsale ja teilegi oli selge, et vaenlane number kaks on kaputt. Aga kuni ta veel võitleb, langevad tema huvid ja Eesti huvid Narva jõe kaldal ühte. Ja mitte kellelgi ei ole õigust süüdistada Eesti sõjamehi – Eesti kodanikke – selles, et nad hoidsid kinni määratu hulga Punaarmee diviise, kes müüdi oleksid rutem Berliini jõudnud. Nii nagu mitte keegi ei julge süüdistada Soome Vabariiki, et see hoidsid kinni veelgi suurema hulga Punaarmee diviise.“

Siin Sinimägede Põrguhuamäel tunnetad, kuivõrd õigus oli neil kaugele aegade kangelasel, kui nad asusid nagu üks naine relv käes kaitsma oma koduma vabadust, pidama oma peaaegu lootusetut võitlust. Kuid ajaloo mõtmes nad ei kaotanud! Nende alustatud II Vabadussõda jõudis võiduka lõpuni 1995. aasta 1. septembril, kui Paldiskist lahkus marsi „Proštšanije slavjanki“ saatel viimane Vene tegev sõjaväelane siinpool Eesti (majandus)piiri – kontradmiral Aleksandr Olhovikov koos oma tuumareaktorige demontaaži-meeskonnaga. Eemal maantee servas on sadakond tulnukat mõõdanikut... Suur tänu neile, et nad tegid meie puust ja punaselt ette näidismaketi meie ca 50-aastasest elust raudse eesriide ja okstraiteerida taga, meie okupatsioonist.



31.07.2010 Marju Toom (71)

**Kaitseliidu langevarjurid osalesid instruktoritena langevarjuõppusel USAs**

Kaitseliidu langevarjuinstruktorid ltn Mihkel Haug ja ltn Lauri Aavakivi käisid Ameerika Ühendriikides, kus võeti osa rahvusvahelisest langevarjuriite õppusest „Operation Toy Drop“. Tegu oli üle kümne aasta kestnud traditsiooniga USA sõjaväelangevarjuriite kogukonnas, mille eesmärgiks on koostööd ja heategevus. Koostöö võimalus antakse just teistest riikidest Ameerikasse lähetatud inst-

ruktoreile, et nad saaksid suurt operatsiooni läbiviimise, NATO ühise varustuse kasutamise ning erinevate õhusõidukite kasutamise eripäradega väljaõpet. Sellise koostöö eesmärgiks on ühtlustada missiooni üksustele antavat väljaõpet, mis on seotud õhust dessanteeritava varustusega ja islikkoosseisuga. Kokku osales instruktorid enam kui kümnest eri riigist ning rohkem kui 5000 langevarjurit kogu Ameerikast. Eesti

instruktorite kohustuseks oli väljaõppe andmine ja hüpetegevuse korraldamine ligemale 600le langevarjurile. Eestis käib Kaitseliidu ja Kaitsväe langevarjuhüpetel inimesi kogu aasta jooksul sellest vahem ning selle õppusel sooritati ka rohkem langevarjuhüppeid kui Eestis aasta jooksul kokku. Õppuse esimene nädal moodustas instruktorite taseme ühtustamisega ning õhusõidukite tundmaõppimisega, teisel nädal

sooritati erineva varustusega ja erinevate instruktorite juhendamisel langevarjuhüppeid ja varustuse dessanteerimist. Heategevusliku poole eest selles ettevõtmisel kandsid hoolt kohalikud sõjaväelased, kes kõik annetasid oma hüppe eest saadu jõululingituseks lastekodudele ja perekondadele kes vajavad abi.

Mihkel Haug ltn

**Kaitseliit koolitab koos taanlastega Georgia Rahvuskaarti**

21-26. novembrini toimus Gruusias Paldõ sõjaväebaasis treenerikursus, millega anti avalööki panustamiseks Kaitseliidu poolt õisprojekt, et vüa koostööd taanlastega läbi instruktori- ja treenerikursuseid Georgia (e Gruusia) Rahvuskaardile 2012. aasta lõpuni. Kaugem eesmärk on aidata arendada grusiinide võimekust ise sarnast õpet omal maal korraldada. Rahvusvahelises koostööprojektis loövad kaasa Kaitseliidu Kooli

inimressursi arendamise õpeseunail igapäevast tööd tegevdad teenistujad ja ka vabatahtlikud koolitajad. Kursused toimuivad neli korda aastas, õppetöö viiakse läbi inglise keeles tõlkeid vahendusel. Erialase inglise keele oskus on üks eeldustest, et võõral maal treenerina-õpetajana toime tulla. Sel korral oli kursuslasi 24, nad kõik olid hästi motiveeritud ja suure saavutusvõimega, auastmelt kapralist majorini.

„Probleeme õppuritega praktiliselt ei esinenud. Grusiinid on avatud, õpivad kiiresti, on väga loovad ja suudavad hästi aktiveeruda, nalja heita ja luua instruktoritena igapäevase hõikeskonna,“ ning iseloomustas Kaitseliidu Kooli instruktor Merle Kodu kursuslasi. Koolitusmeeskond, kuhu kuulus seekord 5 taanlast ja 3 eestlast, elas kahes telgis. Tööpäevad olid pikad, hommikul kaheksast kella üheksani õhtul, sekka mõned kiired

põiked sõjaväepolitsei eskordi saatel 45 minutilise autosõidu kaugele Tbilisi turule, teel laiail ajades kohalike lamba- ja lehmakarju. Kursusega jäädväh rahule ja alates 2011. aastast alustavad koos taanlaste ja eestlastega instruktorikursusel praktilisest selle treenerikursuse parimad lõpetajad. Gruusias käisid Merle Kodu ja n-ltn Juhan Asu Kaitseliidu Koolist ning Evelin Verš vabatahtliku koolitajana.



# Venemaa relvajõud

**Erkki Nordberg, erukolonel, filosoofia magister, Karjalan Kuvalehti nr 3, 2010**



**• Venemaal on kombeks oma sõjalist võimsust välja näidata ka paraadidel**

**Medvedjevi salajane sõjaline kava**

Vene Föderatsiooni president, õigusteaduse kandidaat ja suurühtlase reservlipnik Dmitri Medvedjev allkirjastas 2010. a veebruarikuul huvitava, salajaseks tunnistatud dokumendi. Selle pealkiri on „Kuni aastani 2020 tuumarelvade mittekasutamist puudutava riikliku poliitika alused“.

Dokumendis on täpsemalt käsitletud taktikaliste ja strateegiliste tuumarelvade tegelikke kasutuspõhimõtteid, tegevusvõimeid, võimalikke sihtmärke ning maalt, merelt ja õhust väljalastavate tuumaraketide arendamist.

Dokument kirjeldab Venemaa tuumarelvade arsenalil uuendamise kava kuni 2020 aastani. See on siis Vene Föderatsiooni pikima ajalise perspektiiviga piiritletud sõjaline tegevuskava. Kava hõlmab uusi tuumalühkepüügi ja tiibraketidega varustatud allveelaevu ning õhu- ja kosmoskaitset. Dokumendis on kirjeldatud ka Venemaa *erihuvide* iseloomu, nimelt väljaspool Venemaa piire on alased, kus viimasel on tarve oma erihuve valvata. Kõigele lisaks Venemaa tahab ka edaspidi kaitsta oma kodanikke huve ja elu väljaspool Venemaa piire.

**Venemaa tahab luua ülivõimsad relvajõud**

Ühemõtteliselt väljendatuna tähendab see järgmist. Relvajõud peavad suutma hoida Moskva poolt määratud režiimi N. Liidu lagunemise järel iseisesevnuud riikides. Eelkõige peetakse silmas Kesk-Aasiat ja Kaukaasiat, kuhu arvatakse ka Lõuna-Osseetia ja Abhaasia ning Ukrainat ja Valge-Venet, kui selleks tekib vajadus.

Relvajõud peavad olema nii arvult kui suutlikkusest ülivõimsad Venemaa naaberriikide relvajõududega võrreldes. Venemaa pole vähimatki puudust tuumalühkepüügi. Neid on Aleksei Arbatovi poolt avalike allikate alusel esitatud andmetel vähemalt 10 000. Väga hästi informeeritud A. Arbatov juhivad instituti, mille nimeks on „Center for International Security of the Russian Academy of Science’s Institute of World Economy and International Relations“. Arbatovi poolt avaldatud määrat hulk kuuluvad nii taktikalised kui strateegilised ning nii teenistlikus kasutuses olevad kui ka ladustatud tuumalühkepüügi. Ometi on Venemaa kogu aeg relvastumas, kavandades uusi relvalihke, mida küll pole võimalik kohe või lähitulevikus tootmissesse anda.

**Tuumarelvad tagavad talutava turvalisuse**

Uusi tuumarelvade vajatakse väga lihtsal põhjusel. Venemaa Duuma Alamkoja Kaitsekomitee esimese aseesimehe Juri Savenko sõnul („Venemaa) maavägede ja tavarelvastuse olukord on eriti vilets. Relvastus on peamiselt valmistatud 1980ndatel aastatel ja relvajõud on lausa vapustuste võimuses. Ning seepärast vajataksegi tuumarelvade tagamaks Venemaa julgeolekut talutaval tasemel“. Lähimaa rakett „Iskander“ on tõepoolest ainuke Venemaa

rakett, millega võib või tasub näiteks Soomet ohustada. Neid hakataksegi esimestena paigutama Leningradi sõjaväringkonda. Raketi laskekaugus on teoreetiliselt 500 km ja selle 450 kg lõhkeklaeng peaks väidetavalt tabama sihtmärke mõne meetri raadiuses. Nimetatud rakette oli ilma tuumalühkeklaenguta kasutatud 2008. aastal Georgia vastu peetud sõjas. Saavutatud tulemused polnud siiski ootustele vastavad.

**Tiibraketisüsteemid konteinerites**

Teine huvitav uudis on alles arengumas olev uus, satelliidi kaudu juhitav, Club-K tiibraketisüsteem. Neid oles võimalik kuulda järgi transportida konteinerites, milles võib paigutada avalikke konteiner-autoveokite, kaubarongide või kaubalaevade peale. Olukord, kus mis iganes, venetsueela, iraani või islamiterroristide konteiner, võib sisaldada laskevalmis rakette, on pannud läänemaad juba muretsema.

**Rahvuslik julgeolek**

President (Medvedjev) allkirjastas ja avaldas 2010. a veebruarikuul ka uue „Rahvusliku Julgeoleku Doktriini aastani 2020“, mis kannab „Medvedjevi doktriini“ nime. Oma peajoonelt see ei erine oluliselt 2000. aastal avaldatud Venemaa sõjalisest doktriinist. Üsna üldiselt kirjeldatud sõjaliste ohtude eesirde rõhutatakse endiselt Vene Föderatsiooni riikliku ja territoriaalse tervikkuse säilitamist. Laiaulatuslikku julgeolekust peetakse ebatoenäoliseks.

**NATO vaid üks ohutegur**

NATOt ning eriti selle laienemist mainitakse jätkuvalt ohtudeks, kuid ainult üheks ebakindlult tekitavaks teguriks. Uut „küma sõda“ ei soovita, kuid selle tekkimise võimalusega arvatakse. Relvajõudude arendamisel peetakse silmas paiksete sõdade ja relvakonfliktide ärahoidmist ning nende kontrolli alla saamist juhul, kui need peaksid hakkama laienema. Taktikaliste tuumarelvade kasutamist peetakse siiski võimalikuks. „Iskander“-tüüpi raketite paigutamisega Soome lähinaabrusesse, ollakse valmis Soome võimalikuks NATO-liikmelisuseks. Venemaa räägitakse jätkuvalt terrorisidist ja terrorismivastastest jõutlusest. Seejuures rõhutatakse, et opereerida tuleb „oskuslikult, mitte suurearvuliselt“. Viimane tähendab peamiselt erikustuste ja erivahendite kasutamist ning täpselt suunatud lööke terroristide „valupunktidest“, sealhulgas rahaallikatele.

**Kaitseministri ülal vastustusrikas ülesanne**

Kaitseminister Anotii Serdjukovi ülesanne doktriini rakendamisel on selgesõnaliselt tohtu väljakutse. Ta peaks uuendama Venemaa põhijendamatul suured, iganevud struktuuriga ja põhjakäänd relvajõud. Ta peab tegema nendest ettenähtud ülesannete täitmiseks sobiva, piisava ja kaasaegse alalise palgaarmee.

Samaaegselt peavad relvajõud hoidma tasemel piisavalt strateegilise tuumarelvade potentsiaali, mis suudaks läbi tungida ameerikalaste raketikaitse süsteemidest. Relvajõud peavad suutma tõkestada ka võõraste tungimise aladele, kus Venemaa näeb oma eesõigustatud huve. Kõigele lisaks peab ta suutma takistada ka võõraste sissetungijate väärtuste ja seisukohtade pugemist venelaste mõtiseis.

**Muutused arvudes**

Selliste ülesannete täitmiseks valmisolevad uusi relvajõude peakids olema arvuliselt umbes üks miljon. Neist ohvitserid 150 000, elukutselisi (värvatud) sõjaväelasi 100 000 ja ajateenijaid 750 000. Aastal 2010 need arvud olid: 350 000 ohvitseri, 140 000 allohvitseri, milline aastmestik kuulub järgi on juba kehteteks tunnistatud, 200 000 elukutselisi sõjaväelast ning 400 000 ajateenijat.

**Personaliprobleemid**

Venemaa relvajõudude personalis suurus 2009. aastal, tsiviilisikud kaasa arvatult, oli 1,34 miljonit isikut. Nüüd prognoositakse, et 2012. aastaks see arv langeb 1 miljoni piirimaile. Tegelik riviõbulike sõjaväelaste arv oli juba 2009. aastal langenud arvatavasti 600 000–800 000 vahele. Suurimad kärped on kavas kohaldada ohvitseride osas. Aastatel 2010–2011 peaks saadetama reservi umbes 200 000 vanemohvitseri. Ajateenijate ja elukutseliste (värvatud) sõjaväelaste väljaõppega hakkavad nüüd tegelema seersandid. Üldiselt on ohvitseride, elukutseliste sõdurite ja ka ajateenijate teenistusse saamine probleemitaoline kuna ei leidu piisavalt soovijaid ja selle tõttu on ka nende tase nõrk.

**Isiklikud tragöödiad**

Uuenduskavad peavad andma relvajõududele ka „uue imago“. Venemaa relvajõud peaks muutuma elukutseliseks ja range valiku alusel toimiv ajateenistus oles vaid aastase kestvusega. Need kavad pole alguses siiski õnnestunud. Noored mehed kogevad ka lühendatud ajateenistust isikliku katastroofina. Ajateenistusealised püüavad vältida ajateenistusse minekut makstes kuni tuhandetesse eurossesse ulatavaid altkäemakse kutsekoomisjonide liikmetele ja teistele

ametnikele. Peamine põhjus ajateenistusest kõrvalehiilimiseks on see, et väljaõppe ajal toimub endisel aastasadades pikkune „detovštšina“. Teine põhjus on kutsealuste halb tervis. Ja siin pole küsimus rasvumises vaid hoopis tõsisel alakaalususes.

**Venemaal on tõsine ressursipuudus**

Eelnimetatud asjaolud on viinud Venemaa relvajõud tõsisel personalipuudusse. Relvajõudude 2010. a eelarve ei võimaldanud värvata kavandatud 150 000 meest vaid vaevalt 90 000. Ja neile oleks tulnud maksta ohvitseri palka. Palgatase oleks alates 2012. aastast näiteks pataljonitülemal 2 857 € ja rühmaülemal 1 715 € kuus. Nii suurteks palgakadeks ei jätkunud raha ja seetõttu polnud võimalik ka kavandatud hulka sõjaväelasi värvata.

Isegi ajateenijaid polnud piisavalt saada. 18 aastaseid nooruukeid oli Venemaal 2010. a registreeritud kohaselt kokku 750 000, aga aastal 2011 on neid veel 670 000 ja aastal 2012 vaid 620 000. Sellist hulgast tuleb maha arvata veel kõrgkoolides õppivad noormehed. Kõigest 18 aastastest vene noortest on teenistuseks kõlbatuid e. nn „valgepiletimehi“ tublisti üle 30 %.

**Kogu uuenduskava läheks maksma 1000 miljardit eurot**

President Medvedjev lubas 2010. a maikuul, et kasutab järgmise küme aasta jooksul, siis aastail 2011–2020, umbes 345 miljardit eurot relvajõudude varustuse uuendamiseks. Vene Föderatsiooni relvastushangete kava kohaselt peaks see olema piisav summa nii uue varustuse muretsemiseks, vana moderniseerimiseks, olemasoleva hooldamiseks ning kaitseuuringuteks. Relvajõudude juhtkonna arvates piisaks sellest rahast vaid strateegilise tuumarelvastuse, õhujõudude ja õhukaitse uuendamiseks. Alles riigikaitseks vajaliku varustuse kulude suurendamine 750 miljardi euronil võimaldaks ka maaväe ja laevastiku moderniseerida. Relvajõudude varustuse täielik uuendamine läheks järgneva küme aasta jooksul maksma ligikaudu 1000 miljardit eurot. Ameerika Ühendriikidega samale tasemele jõudmiseks

tuleks aga kaitsekulutusi suurendada veel koguni kaks või kolm korda, 6–9 protsenti sisetamajanduse koguproduktist. Selline kulutus tõus tooks ilmselt Venemaa kaasa tootsiaalse rahulolematuse ning poliitilise ja territoriaalse jagunenemise, mida Kreml hirmuga pelgab.

**Päikeseloojangu poole**

Venemaa relvajõudude arendamiseks võib teha mõningaid Soome julgeoleku seisukohalt murettekitavaid avastusi ja järeldusi. Venemaa relvajõudude varustus algaks suuremas ulatuses uuemama alles 2020–2030ndatel aastatel. See tähendab seda, et Soome riigikaitse võiks oma arenduses üinuda kümne või kahekümne aastasele „okasroosikese“ unele ja võtta asja täiesti lõdvalt. Sellist arengut toetab ka venelaste probleem saada relvajõududes piisavalt teenima sõjaväeteenistuseks kõlbulikke 18–30 aastaseid mehi. Ainus Soomet ärvel hoidev signaal võib olla Vene riigifirma Gazpromi eraarmee, kes hakkab kaitsma Läänemere paigaldatavaid gaasitorusid. See võib hakata paisutama oma väljaarendatud muskleid Soome lahel. Kolmas järeldus on see, et Venemaa relvajõudude varustus ja relvastus siiski kahe lähema aastakümne jooksul uuendatakse. Kindlasti selle kvaliteet pole läänele omane. Arvuliselt see tõenäoliselt saab mitmekordset ületama seda vähest aga ülilhead kaitsevahendite hulka, mida Soome kaitsejõud suudaksid muretsema.

**Putin-Jugend**

KGB kolonel-leitnant Vladimir Putini noorsoo-organisatsiooni „Naši“ ehk Putin-Jugendi liikmed on sündinud peamiselt 1980–1990ndatel aastatel. Need on patriotilised venelased, kes on kogu oma täisealiseks olemise ajal uskunud vaid iseenda ja Venemaa jõusse. Nad tunnevad vaid Nõukogude Liidu ajalugu kuid valdavad nii vägivallaga ähvardavate meeleavalduste korraldamist, vägivaldset sissetungimist (võõrriigi saatkondadesse näiteks (R.K./) ja kaasaegset infotehnoloogiat. Putin-Jugendile korraldati 2010. a juulikulku suvelaager. Seal valmistati neid ette selles, et umbes 15 aasta pärast võtaksid nad Venemaal võimu enda kätte, siis umbes 2025. aastal.

Noortele räägiti loengutel, et „Venemaast saab õitsev, demokraatlik riik. Tubev ja samaaegselt ka mõnus, hubane maa. Parim maa maailmas andekatele, nõudlikele, iseseisvatele ja kriitiliselt mõtlevatele kodanikele.“ !!!

**„Naši“ laagris hirmutati Ameerika invasiooniga**

Enamikel juhtudel vaderdati loengutes Ameerikast. Näiteks, „vaid tuumarelv on võimaldanud Venemaa autoriteedi säilimise. Miski muu asi ei päästaks ameerikalaste invasiooni eest.“

Soome talvesõda on olnud vaid Lääne sõjaplaan. „Inglased provotseerinud Soomet sõtta astuma Andes katta lubadusi sõjalisest abist. Polevat välistatud, et sõja põhjuseks saanud piirkonflikt oli koguni Suur-Britannia poolt korraldatud.“

Laagris olid kõik Kremli meelset noorsoo-organisatsioonid. Suurim neist teadagi „Naši“, kuid kohal olid ka partei „Ühtne Venemaa“ noorteosakond ja organisatsioon „Druzina“. Selle organisatsiooni tugevad, tätoveeritud liikmed käivad koos miilitsaga patrullimas opositsiooni meeleavaldustel.

**Organisatsioon „Stal“ on „Našist“ veel radikaalsem**

Teine kummalisus on organisatsioon „Stal“ ehk „Teras“, „Naši“ radikaalsem versioon. Praegu see on levitamas end Venemaa provintsideks. Ta viib läbi kampaaniat Ameerika ja opositsiooni vastu, kuid osa kampaaniast on ka vähem poliitiline. Liberaalsetele noortele polnud laagrisse loomulikult asja. Laagri läbiviimist rahastati ligi 5 miljoni europa riigi ja vene ettevõtete poolt annetatud rahadest.

**Putin-Jugend ja Bäckman**

Putin-Jugend püüdis veel 2010. aastal laieneda ka Soomes elavate vene rahvusest noorte hulka. Oli ilmselt mõte moodustada Soome mingisugune Putin-Jugendi laadne sõsarorganisatsioon. Seda ette võtmise idee on Soomes levitanud õigussotsioloogia dotsent Johan Bäckman. Eesmärgiks on, et vene rahvusest noored oleksid uhked oma päritolu üle ja ei püüaks seda varjata. Putin-Jugendi ridades peaks juba 2020ndatel aastatel leiduma piisavalt „kõhukaid munandeid“ ja „juhiomadusi“ nagu oli 1925. aastal esile kerkinud Jossif Vissarionovitš Stalinil (õigimini Džugašviliil). See oles sellepolest hea, et Putin-Jugenist vähemalt teab, mida see tahab, mis on nende eesmärk. Just nagu vanasti oli kõik teada vanade, ausate, vande andnud Soome bolševike kohta. Putini loomingundadest ei või aga kunagi teada, mis seal tuleb. \* \* \*

Kolonel Nordbergi artikkel on mõeldud küll soomlastele, kuid üht-teist vajaliku leiab siis meigi vajajale. Meil peaks ajalooline kogemus 50ne aastase okupatsiooni näol ja teadmised naaberriigi minevikust ja selle arengust tänasel päeval olema üsna hästi mõistetavad, eriti neil kes mõtlevad ja tahavad mõista.

# Lugemisest ja lugemusest

On ilmne, et ei saa olla lugemise ehk erudeeritud ilma lugemiseta. Bolševike poolt kilbile tõstetud ja siis vaikselt „likvideeritud“ nn proletariaadi klassik Maksim Gorki (Peškov) olevat öelnud, et „kõige eest, mis minus on head, võlgnen ma tänu raamatutele.“ Võib-olla oli tal isegi õigus, sest enne teda oli kirjutatud ju palju häid raamatuid. Miks ta endale aga nii mõru pseudonüümi valis,....kes seda teab?

Nii nagu kõike muudki siin ilmas on ka raamatuid häid, keskpäraseid ja halbu. Loomulikult on nendest palju ka lugejate huvi. Kes loeb ainult kriminaalromaanide, kes armastusromaanide, kes armastusromaanide, kes uuri pingasalt teatmeteoseid, erialast kirjandust vms. Kui just ei loeta selliseid raamatuid, mida rahvasuus üldiselt nimetab „pahnaks“, siis tõenäoliselt saab iga lugeja midagi positiivset, tarvilikku või meeldivat. Aga eegi ajaviiteks „pahna“ lugemiseks on vahel ja mõnele kindlasti meeldivgi. Allkirjutajana oli varastel eluaastatel, nii viiendast viieteistkümnendani, üsna usin lugeja ja loomulikult olid siis meelisraamatuteks mitmed põnevikud ja seiklusromaanid. Okupatsiooniaastatel, tööhääduses, kadus lugemise tahe aastateks. Kas polnud midagi eriti lugeda või oli maitses muutunud? Oli ka muid tegemisi.

Peale Eesti taasvabanemist ilmusid aga raamatuid jälle minu ellu. Ja nüüd oli/on mida lugeda, rõhkemgi, kui seda teha jõudki. Kuna ajalugu on olnud üheks minu meelisteemaks, siis loomulikult võtsin esmajoonesse kätte selleaegseid raamatuid. Väga huvitav, aga ka kurb oli lugeda pataljoni „Narva“ ajaloo triloogiat. Kui julm ja halastamatu on sõda. Kuigi olin juba 9-10 aastaseks lugenud koguteost „Eesti rahva kannatuste aasta“, ei mõistnud ma tollal kaugeltki kõike seal kirjutatud adekvaatselt. Nüüd, uuesti lugedes, on tundel hoopis teised. Vahel läheb käsi tahtmatult rusikasse ja vandesõna kipub huulile, vahel tuleb ka pisar silma. Seda enam, et elutee on mind kokku viinud mitme inimesega, kellest selles raamatus on juttu. Üks nendest on Johannes Soosaar. See raamat, vaatamata oma mõningasele kallutatusele natsliku režiimi kiituseks, on kui seletuskiri, mis seletab paljude Eesti inimeste käitumist alates 1941. aastast ja eriti sõja ajal. Väärt raamat.

2008.a. suvel andis mu hea kamraad mulle Berliinis lugeda Edvard Radzinski raamatut „Stalin“. Paks raamat, ei jõudnud seda enne kojutulekut läbi lugeda. Koju jõudnud, võtsin raamatukogust selle taas ja lugesin läbi. See pole

mitte ainult Stalinist kirjutatud raamat vaid see on kogu pahelise bolševismi anatoomia õpik! Seda on vaja lugeda, seda on vaja teada, sest see pahe ei ole ilmast veel kuhugi kadunud. Nagu on kirjutatud kadunud Henno Kõo – „... on Lenin peidus kardinale taga, ta ootab oma tundi ja ei marga!“ Siis hakkasin suurima huviga lugema Viktor Suvorovi ehk Vladimir Rezuni raamatuid – „Jäälõhkuja“, „M-päev“, „Vabastajad“, „Võidu vari“ jt. Sellist irooniat ja sarkasmi annab otsida! Mõnus lugeda, ainult kas kõik on ka tõde? Selle kohta passib öelda - nii ja naa.

Ja siis tuli minu Tartu ülikooli õpetaja, emeritprofessor Herbert Lindmäe raamatutesari „Suvesõda 1941“ Tartu-, Viru-, Viljandi- ja Pärnumaal. Raamatud eesti rahvale saatsilikust aastast 1941, paljude inimeste, lausa perekondade saatusest, väiklasest karjerrisimist, reeturilusest ja paljust muust tegelikkuses aset leidnud sündmustest, kirjutatuna dokumentide alusel. Vahepeal jüdisin läbi lugeda ka Sakala Maleva kolleegide poolt kingitud paksu „Talvesõja“ raamatu, Erki Hautamäe soomekeelse „Suomi myrskyn silmäsää“ („Soome tormikerises“) ja Veikko Saks raamatu „Karjala ja Petsamo tagastamine“. Neist pöru-

tavaim on kahtlemata major Hautamäe raamat, mis põhineb väidetavalt marssal Mannerheimi salajase toimiku S-32 materjalidel ja annab uut valgust II Maailmasõja alguse ja selle edasise käigu kohta. On avaldatud arvamus, et kui selles raamatus kirjeldatakse ka osaliselt vastab tõele, siis tuleb II Maailmasõja ajalugu lugeda ja tõeselt kirjutada. Kahjuks tuleb seda vähemalt osaliselt oodata kuni aastani 2017, mil avanevad sir Winston Churchill'i arhiivid. Kui avatakse täielikult ka F. D. Roosevelti ja J. V. Stalini arhiivid ning aasta juurde suurriikide välisministeeriumide ja luureteenistuste arhiivid dokumentidega aastaist 1930 – 1945, alles siis võime rääkida selle perioodi tõelisest ja tõetruust ajaloo.

Kõik need raamatud on andnud mulle lisateavet ühe või teise ajaloosündmuse või ajastu kohta, ka vennasrahva soomlaste saatusest ja aitavad paremini mõista, miks kõik nii on toimunud või mis on veel jäänud saladuseks ja annab põhjust mõtiskleda, miks see on nii?

Kui lugeda ja ka mõelda, siis ei ole see tegevus kunagi igav ega üksluine vaid lausa põnev.

## Meenutati olulist Vabadussõja lahingut, millega 1919. a vabastati Tartu

Reedel, 14. jaanuaril k.a. kell 13 toimus Vabadussõjas langenute mälestusteenistus Tühtvere monumendi juures Tartus. 14. jaanuaril 1919. a toimus Tühtvere väljald Punaarmee ja Eesti vägede vahel Vabadussõja otsustav lahing. Soomusrongid kpt Karl Partsi juhtimisel koos ltn Julius Kuperjanovi juhitud partisanidega võitsid lahingu ning vabastasid Tartu. Bolševike tapatalgud Tartus jäid pooleli. Sellel võidukal lahingul oli suur sõjaline ning poliitiline tähendus kogu Eestile. Lahingu mälestuseks avati 3. juulil 1932. a Tühtvere pargis mälestusmärk, mille kommunistid 1940. aastal hävitasid. Tartu Ühingu Memento eestvedamisel korraldas Tartu Linnavalitsus mälestusmärgi taastamise samas paigas ja endisel kujul, mälestusmärk taasavati 2. juulil 2006. aastal.

Allikas: Enn Tarto

### Hea eestlane kodumaal

Ära jää ootama, et Kanada jõuluvana kingiks sulle ajalehe „Võitleja“. Mine lähemas postimajja ja telli „Võitleja“, mis maksab vaid 75 kr (nüüd siis juba 4,79 €) aastas. Vanad võitlejad üle maailma, kes oma annetustega seda lehte üleval on hoidnud, on lahkumas ja noortel on aeg astuda asemele. Oma Maa lugejad, tellige julgesti „Võitlejat“. See kannab sama meelt ja sõna, mida olete harjunud lugema oma lehes.

**Helmuth Valdna**  
**85**  
**Jaak Põldma**  
**65**  
**Arvo Kama**  
**65**

*Õnnitleme ning soovime tugevat tervist ja jätkuvat elurõõmu Kaitseliidu hüvanguks*

\* „Kas Moskva ajakirjaniku mõrvapaigas leiti DNA?“ - Mitte juri täpselt, sealt leiti teised kolm tähte.  
\* Kõige paindlikumad on vihmaussid, neil pole üldse selgroogu.  
\* Ikkagi huvitav inimeste see vene nõukogude rahvas - vist ainuke maailmas, kes armastab kogu hingest maad, kus ta elada

ei taha /Venemaa/ ja soovib elada maal, mida ta kogu hingest vihkab /Eestis/.

Mm! Dokumendi võltsimine on kriminaalkuritegu, ajaloo võltsimine on aga erinev ajaloo tõlgendus. Eestlastest justkui peaksid tundma ajaloolist süüd, et neid koloniseeriti ning kolonistide ja nende järglaste tuleks mõnede arvates pidada jälle härrasklassi esindajateks?

Kremlil mõttelaadi kohaselt on kompromiss see, kui mõlemad pooled ütlevad, mida soovivad ja Venemaa saab oma tahtmise. Dialoog aga, kui Venemaa räägib ja kõik nõustuvad.

**Mõtteid (toimetaja kohendustega) Vello Helgiit**

### OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus	KL Sakala Malev Peetrimõisa 71024 Viljandimaa
Väljaandja	Kaitseliidu Sakala Malev pealik kol-ltn Anto Kergand tel. 435 5575, faks 435 5579, e-mail: oma.maa@mail.ee
Toimetajad	Rein Kikas 5331 3274, e-mail: rein.kikas@mail.ee Kerstin Käärik 522 1866, e-mail: kerstin.kaarik@mail.ee

## USA abi N Liidule II maailmasõja ajal

Nõukogude Liidu ja USA koostöö II Maailmasõja ajal on üsna mitmetahuline küsimus. Selle koostöö majanduslike aluseid tundmata pole võimalik objektiivselt hinnata N Liidu sõjaliste panostuste tähendust.

USA ja N Liidu vaheline koostöö sai alguse juba 1930ndatel aastatel, mil USA saatis N Liidule tehnoloogilise arengu seisukohalt olulisi seadmeid ja teavet. II maailmasõja ajal saatis USA Venemaale Lendlease'i, (edaspidi LL), tõlgituna „laena ja rendi“, olulist abi. Peale selle sai N Liit veel 1939-1941. aastal Molotov-Ribbentropi pakki järgi, kuni nendevahelise sõja puhkemiseni, Saksamaalt uusimat sõjatehnoloogiat, mille eest tasus toorainete ja toiduga.

USA abi N Liidule võib laias laastus vaadelda kolmest vaatenurgast: esiteks ameerika tehnoloogia toimetamine 1930ndatel aastatel, teiseks LL tegevused 1941-1945 ja kolmandaks nii tehnoloogia kui LL abi tähendust hinnates.

USA saatis 1930ndail N Liidule peaaegu kogu autotööstuses vajalikku teabe ja sisseade. Selles tähelepanuväärsem on Gorki autotehase käiklaskmine, milleks sõlmiti juba 1929. a maikuul Fordi firmaga 13 miljoni US \$ suurune leping. See võimaldas N Liidul 1930. a lõpuks toota 80 kuni 90 tuhat sõidu- ja kergeveoautoot aastas. 1930. aasta jõululaupäeval toodi laevaga N Liitu kaks „Christie“ tanki, mille kahurid olid maha võetud ja lasti nimeks oli märgitud põllumajandustraktor. Sellest „traktorigi“ arendati täienduste ja muudatuste teel kuulus tank T-34.

Vene lennukitööstusel oli eriti tähelepanuväärne koostöö USAGA samuti 1930dail.



• Seda masinat oli tavaks nimetada "sõjavõitjaks", sest ta teenis kõiki võidukaid liitlasi

1937. a sõlmiti DC-3 tüüpi lennuki litsentsi alusel tootmise leping ja sellest sai 1940. aastaks N Liidu lennuk LI-2, mida 1954. aastaks oli N Liidus toodetud juba 6 157 tükki. Väga oluline osa oli ka General Electric ja United Engineering poolt Zaporozjjesse ning Stupinosse 1940. aastal toimetatud alumiiniumi valtsimistehastel, mis olid moodsamad kui ameeriklaste endi poolt kasutatavad ning võimaldasid venelastel toota materjali 115 596 lennuki valmistamiseks tarbeks. Tehnoloogia andmisel oli uskuvat suur tähendus. Koguni 2/3 N Liidu sõjatööstuse toodangust oli 1930ndate aastate lõpul Ameerika päritolu. Näiteks võib tuua Magnitogorski terasestehase, auto-, alumiiniumi-, traktori- ja tanki- ning lennukitööstuse, sise põlemismootorite karburaatorite, autorehvide jms tootmist. II maailmasõjaga seonduvad tellimused andsid USAle palju tööd, mis aitas riigil kriisist välja tulla. Sõja aastatel tootis USA näiteks 3 600 000 sõjalise otstarbega autot, millest N Liit sai

1945. aasta 20. septembrini kokku 409 526 autot. LL leping oli N Liiduga sõlmitud ühe miljardi ameerika dollari mahus. Peale sõjaliste tarnete saadeti N Liidule ulatuslikku toidu- ja esmatarbekapade abi. 1943. aastal oli ¼ punaarmee veoautodest Ameerika päritolu, sõja lõpul aga oli see suhe juba 2/3. 1945. aasta aprillikuul oli Konevi armeel 18 000 veoautot, millest LL abil oli saadud 15 000.

Tähelepanuväärset abi sai N Liit ka „U. S. Russian War Relief“ nimeliselt organisatsioonilt ja USA Punaselt Ristilt. Ameerika abi tõstis N Liidu tehnoloogia taset 8-10 aastaga ligemale 50 aasta võrra. Peale sõda püüdis N Liit igati eitada liitlaste abi. 1975. aastal katkestas ta LL maksete tasumise. Kuid isegi marssal Žukov on 1963. aastal lau-

sunud (ja KGB on selle lindiandanud): „Nüüd räägitakse, et liitlased pole meid kunagi aidanud. Ometi ei saa väita, et ilma Ameerika abita oleksime meie suutnud moodustada reserve ja jätkata sõda. ...Saksamaaga sõda alustades olime tööstuslikult võrdlemisi mahaäänud maa. ...Ilma Ameerika Studebakeriteta poleks me oma kahureid suutnud kuhugi viia, ... need autod tegid suurel määral võimalikuks kogu meie rindetranspordi.“ Vahel harva rääkis see mees ka tõtt. (R.K.)

Venemaa allikad on kuni 1985. aastani püüdnud LL abi tähtsust vähendada. 1947. aastal ilmunud N Liidu sõjaajaloo ei mainita LL abi mitte sõnagagi. Stalin tegi kõik, et oma rahvas ei saaks teada tõde LL abist ja liitlaste abist üldse. Oluline on veel teada, et N Liidule antud LL abi tänapäeva vääringus oleks olnud 2 191 310 miljonit US \$ ! Prof Antti Saarialho andmeil, Karjalan Kuvalehti nr 3, september 2010.

### LL tarned N Liidule

375 833	veoautot
51 503	dziipi
35 170	mootoratast
8 075	traktori
7 053	tanki
14 795	lennukit
1 900	auruvedurit
66	diiselvedurit
10 920	tavalist raadteevagunit
1000	platvorm vagunit
120	sternivagunit
4 478 116 t	toiduvaineid
2 670 371 t	naftatooteid
185 000	välitelefoni
1 100 000	krmkaableid
2 300 000 t	terast
229 000 t	alumiiniumi
ja muud.	